

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 28Co/2/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2121204432
Dátum vydania rozhodnutia: 12. 09. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erika Tischlerová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2023:2121204432.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eriky Tischlerovej a členov senátu Mgr. Lucie Mizerovej a JUDr. Petra Dumana, v právnej veci žalobcu: A. A. A., nar. XX.X.XXXX, bytom B. C. XX/XXX, D., proti žalovanému: Slovenská republika, za ktorú koná Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, so sídlom Štúrova 2, Bratislava - mestská časť Staré Mesto, IČO: 00166481, o náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Trnava z 3. marca 2023 č. k. 39C/52/2021-105 – proti vyhovujúcemu výroku I., takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom vyhovujúcom výroku I. v časti priznanej náhrady škody vo výške 1.600 eur s príslušenstvom **p o t v r d z u j e** a vo zvyšku v časti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 7.000 eur s príslušenstvom a závislom výroku III. o trovách konania **r u š í** a vec mu vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie výrokom I. uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 8.600 eur s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne z dlžnej sumy od 21.6.2021 do zaplatenia v lehote do 30 dní od právoplatnosti rozsudku, výrokom II. žalobu vo zvyšnej časti zamietol a výrokom III. žalobcovi nárok na náhradu trov konania nepriznal.

2. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 16 ods. 4, § 17 ods. 1 až 4, § 18 ods. 1 až 3 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“), čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky.

3. Vecne dôvodil tým, že žalobca sa žalobou z 30.7.2021 domáhal náhrady škody a nemajetkovej ujmy titulom zodpovednosti za škodu v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z., a to náhrady škody vo výške 1.600 eur vrátane zákonných úrokov z omeškania vo výške 5 % z uvedenej sumy od 29.6.2021 do zaplatenia, náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 12.000 eur vrátane zákonných úrokov z omeškania vo výške 5 % z uvedenej sumy od 29.6.2021 do zaplatenia, bez nároku na náhradu trov konania. Žalobu odôvodnil tým, že sa jedná o nárok na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania, ktoré sa neskončilo právoplatným odsúdením, ktorý sa analogicky posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím v zmysle § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z. Žalobca za nezákonné rozhodnutie považuje uznesenie o vznesení obvinenia vydané vyšetrovateľom Ministerstva vnútra SR, sekcie kontroly a inšpekčnej služby, Úradu inšpekčnej služby, odboru inšpekčnej služby Západ ČVS: SKIS-552/OISZ-V-2014 z 10.12.2014. Žalobca bol rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 5T/138/2015 zo 16.11.2020, právoplatným dňa 2.12.2020, oslobodený spod obžaloby, pretože nebolo dokázané, že sa stal skutok, pre ktorý bolo trestné stíhanie vedené. Žalovaný so žalobou nesúhlasil a žiadal ju v celom rozsahu zamietnuť.

4. Súd prvej inštancie vykonal dokazovanie výsluchom žalobcu, oboznámením sa s listinnými dôkazmi (rozsudok Okresného súdu Trnava č.k. 5T/138/2015 zo 16.11.2020, návrh na prerokovanie nároku na náhradu škody z 28.3.2021, odpoveď GP z 29.6.2021, faktúra, potvrdenie o platbe, e-maily, lekárske správy, čestné vyhlásenie, potvrdenie banky, predvolanie, mapa, technický preukaz). Dokazovanie výsluchom žalobcom navrhovaných svedkov nevykonal, pretože mal za to, že nie je povinný vykonať dôkaz v prípade, že jeho prostredníctvom nemožno preukázať pre vec rozhodnú skutočnosť napríklad preto, že označený dôkaz je zjavne nespôsobilý preukázať tvrdenú skutočnosť alebo sa týka skutočnosti, ktorá je podľa hmotného práva pre rozhodnutie bezvýznamná. V danom prípade síce nejde o dôkaz, ktorý by bol zjavne nespôsobilý preukázať skutočnosti tvrdené žalobcom, ale súd prvej inštancie bol toho názoru, že pre úspešné uplatnenie žalovaného práva postačuje zistenie, že zásah bol spôsobilý narušiť alebo ohroziť práva na ochranu súkromného a rodinného života. Mylný je ten názor, že pre úspech v spore a pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch sa musí preukazovať závažnosť vzniknutej ujmy, pretože sa nevyžaduje ani vyvolanie následkov, stačí, že neoprávnený zásah bol spôsobilý vyvolať ohrozenie alebo narušenie chránených práv jednotlivca. Samotná závažnosť ujmy vzniknutej v dôsledku neoprávneného zásahu nie je jediným a výlučným kritériom pre určenie výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch. Pri určení tejto výšky súd musí prihliadať aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu došlo (R 29/2001).

5. Na základe vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie preukázané, že dňa 10.12.2014 vyšetrovateľ úradu inšpekčnej služby Ministerstva vnútra SR, pod ČVS: SKIS-552/OISZ-V-2014 vzniesol voči žalobcovi obvinenie pre prečin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) Tr. zák. spáchaný v súbehu s prečinom ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1 Tr. zák. spáchané formou spolupáchateľstva podľa § 20 Tr. zák. Proti predmetnému uzneseniu žalobca podal dňa 31.12.2014 sťažnosť, ktorá bola prokurátorkou Okresnej prokuratúry Trnava uznesením č.k. 2 Pv 1051/14/2207-9 dňa 2.2.2015 zamietnutá. Dňa 3.12.2015 prokurátorka podala na Okresný súd Trnava obžalobu pre prečin zneužívania právomoci verejného činiteľa spolupáchateľstvom podľa § 20 k § 326 ods. 1 písm. a) Trestného zákona v súbehu s prečinom ublíženia na zdraví spolupáchateľstvom podľa § 20 k § 156 ods. 1 Trestného zákona. Dňa 16.11.2020 Okresný súd Trnava rozsudkom sp. zn. 5T/138/2015 žalobcu oslobodil spod obžaloby, pretože nebolo dokázané, že sa stal skutok, pre ktorý bol obžalovaný stíhaný. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 2.12.2020. Žiadosťou o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody z 28.3.2021 požiadal žalobca v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. o prerokovanie svojho nároku. Písomným podaním z 29.6.2021 Generálna prokuratúra SR oznámila žalobcovi neuspokojenie jeho nároku. Skutkový priebeh trestného konania v konaní nebol sporný.

6. Žalobca si v konaní uplatnil náhradu nemajetkovej ujmy, a to za nezákonné trestné stíhanie v trvaní 72 mesiacov, t.j. 6 rokov, ktoré spôsobilo u žalobcu nemajetkovú ujmu v podobe narušenia osobného života žalobcu, jeho rodinných a pracovných vzťahov, straty zamestnania, ako aj z dôvodu celkovej dĺžky trestného konania. Žalobca pochádza zo slušnej rodiny, svoju prácu vykonával rád, bola pre neho poslaním. V pracovnom živote sa kolegovia žalobcu stránili, bol presunutý z Krajského riaditeľstva PZ na Obvodné oddelenie PZ B. E.. Žalobca sa „dohodol“ (na základe odporúčania nadriadených) na ukončení služobného pomeru v policajnom zbore dohodou. Žalobca teda bol donútený skončiť v služobnom pomere príslušníka PZ, teda v práci, ktorú mal rád. Žalobca sa viackrát pokúšal dostať naspäť do služobného pomeru PZ (pre zmenu v C., neskôr rovnako aj v E.), avšak z dôvodu vedeného trestného stíhania s ním nebolo možné v prijímacom konaní pokračovať. Žalobca bol pred vznesením obvinenia medzi rodinou, blízkymi, ale aj spoluobčanmi považovaný za slušného a čestného človeka, nedopustil sa žiadneho trestného činu ani priestupku, neboli na neho žiadne sťažnosti. Tento status sa vzneseným obvinením zmenil, najmä rodina žalobcu prestala mať o neho taký záujem ako doposiaľ a komunikácia medzi nimi sa výrazne zhoršila, čo trvá v takmer nezmenenom stave až doposiaľ. Aj partnerka vnímala psychickú traumu a problémy, ktoré žalobcovi vznikli v dôsledku vznesenia obvinenia. Na žalobcu toto trestné stíhanie pôsobilo veľmi tiesnivo a sklúčujúco. V priebehu celých 6 rokov sa žalobca cítil nieisto a mal značné obavy o svoju budúcnosť. Keďže študoval na vysokej škole odbor právo, znamenalo by jeho prípadné odsúdenie značne zúžené možnosti v smere budúceho uplatnenia sa v právnom odvetví. Bolo podstatne znížené aj prirodzené sebavedomie žalobcu, čo mu rovnako spôsobovalo značné problémy v každodennom bežnom živote. Už len samotné nezákonné trestné stíhanie, s ohľadom na jeho dĺžku, spôsobili žalobcovi nenapraviteľnú ujmu. Žalobca bol netrestaný, slušný občan, študujúci na vysokej škole zo slušnej rodiny a trestné stíhanie po tak dlhú dobu výrazne negatívnym spôsobom zasiahlo jeho psychickú a duševnú stránku.

7. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že existencia uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy vzniknutej z trestného stíhania bola medzi stranami sporná. Žalovaný popieral existenciu žalovaného nároku, považoval ho za nedôvodný. Namietal splnenie zákonných predpokladov vzniku nároku na náhradu škody spôsobenej výkonom verejnej moci - a to existenciu nezákonného rozhodnutia, ako aj existenciu vzniku nemajetkovej ujmy a následne aj príčinnej súvislosti, ktorú žalobca nepreukázal. Žalobcovi tiež podľa žalovaného nie je možné priznať v prípade nemajetkovej ujmy úroky z omeškania za obdobie predchádzajúce súdnemu rozhodnutiu, a to z dôvodu, že povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba plnenia a až uplynutím takto určenej lehoty splnenia sa dlžník dostáva do omeškania.

8. Súd prvej inštancie skúmal základné predpoklady na vyvodenie zodpovednosti štátu za škodu, resp. v danom prípade i nemajetkovú ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím. Uviedol, že predpokladom vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím je predovšetkým existencia nezákonného rozhodnutia, t.j. takého rozhodnutia, ktoré je v rozpore s objektívnym právom, ďalej existencia škody, resp. nemajetkovej ujmy a príčinná súvislosť medzi škodou, resp. nemajetkovou ujmou a nezákonným rozhodnutím. Zodpovednosť štátu je podmienená využitím riadnych opravných prostriedkov smerujúcich proti nezákonnému rozhodnutiu. Vznik tejto zodpovednosti ďalej predpokladá, že sa nezákonné rozhodnutie zbavilo právoplatnosti.

9. Žalobca svoj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy odvodzuje z uznesenia o vznesení obvinenia, ktoré považuje za nezákonné. Skutkov, ktoré sa mu kládli za vinu, sa nedopustil, preto bolo trestné stíhanie voči nemu ukončené právoplatným oslobodením. Toto uznesenie nebolo pre nezákonnosť zrušené v prípravnom konaní, hoci malo byť a oslobodenie spod obžaloby má rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť, ak k nim došlo z dôvodov, že predpoklad o spáchaní trestného činu vyslovený v uznesení o vznesení obvinenia nebol potvrdený. Z uvedeného vyplýva jednoznačný záver, že ten, proti komu bolo trestné stíhanie zastavené, alebo ten, kto bol spod obžaloby oslobodený, má pri splnení zákonných predpokladov právo na náhradu škody, resp. nemajetkovej ujmy spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia. Aj z uznesenia III. ÚS 44/2017 z 21.11.2017 vyplýva záver, že ak došlo k zastaveniu trestného stíhania, trestné stíhanie nemalo byť ani začaté. Uvedené právo nemá ten, kto si obvinenie zavinil sám a ten, kto bol spod obžaloby oslobodený alebo bolo proti nemu trestné stíhanie zastavené len preto, že nie je za spáchaný trestný čin zodpovedný, alebo že mu bola udelená milosť, alebo že trestný čin bol amnestovaný. V konaní neboli preukázané skutočnosti, ktoré by zodpovednosť štátu vylučovali.

10. Za nezákonné rozhodnutie žalobca označil uznesenie z 10.12.2014 ČVS: SKIS-552/OISZ-V-2014, ktorým bolo podľa § 206 ods. 1 Tr. por. vznesené obvinenie voči žalobcovi pre prečin zneužívania právomoci verejného činiteľa spolupáchatelstvom podľa § 20 k § 326 ods. 1 písm. a) Trestného zákona v súbehu s prečinom ublíženia na zdraví spolupáchatelstvom podľa § 20 k § 156 ods. 1 Trestného zákona. Skutočnosť, že uvedené rozhodnutie sa ukázalo ako nezákonné, vyplýva z rozsudku Okresného súdu Trnava sp. zn. 5T/138/2015 zo 16.11.2020, pretože nebolo dokázané, že sa stal skutok, pre ktorý bolo trestné stíhanie vedené. Súd prvej inštancie preto konštatoval, že je splnený predpoklad na vyvodenie zodpovednosti štátu za vznik nemajetkovej ujmy u žalobcu, t.j. existencia nezákonného rozhodnutia v podobe uznesenia o vznesení obvinenia. Zároveň podľa súdu prvej inštancie, žalobca preukázal i ďalší predpoklad - existenciu nemajetkovej ujmy spôsobenej uvedeným nezákonným rozhodnutím, a to svojím výsluchom a listinnými dôkazmi. Z výsluchu žalobcu vyplynulo, že trestné stíhanie významne zasiahlo do súkromného a rodinného života žalobcu. Žalobca ako mladý človek mal v danom čase kariéru v policajnom zbore pred sebou, pôsobil na krajskom riaditeľstve, a táto bola v dôsledku trestného stíhania nedobrovoľne ukončená. Uvedené malo vplyv na jeho sebavedomie, písaním v ušiach trpí doteraz, môže mu hroziť čiastočná hluchota. Malo to vplyv aj na vzťahy v rodine, ktoré ochladli, rozpadol sa mu partnerský vzťah.

11. Z takto vykonaných dôkazov mal súd prvej inštancie preukázané, že trestné stíhanie predstavovalo bezpochyby citeľný neoprávnený zásah do práva žalobcu na osobnú česť, ľudskú dôstojnosť, ktorý zásah bol značnej intenzity a mal nepriaznivé dôsledky pre žalobcu, čo do jeho postavenia v rodine a v spoločnosti, ako aj nepriaznivé zdravotné dôsledky. Súd mal za to, že sa dostatočne preukázala spôsobilosť narušenia súkromného a rodinného života žalobcu, že bezpochyby došlo k nároku na nemajetkovú ujmu z dôvodu závažnosti ujmy a následkov, a to aj pri zohľadnení osoby žalobcu, ktorý bol pred začatím stíhania bezúhonnou osobou. Každé trestné stíhanie predstavuje vážny zásah do osobnej

slobody jednotlivca a vyvoláva i ďalšie negatívne dopady na jeho osobný život a životný osud. Zasahuje do súkromného života jednotlivca, do jeho cti a dobrej povesti, preto je spôsobilé obmedziť, či porušiť aj jeho právo na rešpektovanie a ochranu súkromného a rodinného života, dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti tak, ako to zaručuje čl. 19 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky. Je teda nepochybné, že trestné stíhanie, ak sa ukázalo ako nedôvodné, je spôsobilé vyvolať vedľa vzniku materiálnej škody aj vznik nemateriálnej ujmy vo sfére súkromného života a spoločenského uplatnenia. Z vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie preukázanú aj príčinnú súvislosť, ktorá skutočnosť je podstatným prvkom zodpovednostného vzťahu. Ustálil, že preukázaná nemajetková ujma žalobcovi vznikla priamo, nesprostredkované práve na základe namietaného rozhodnutia a v jeho priamej príčinnej súvislosti. Nemajetková ujma, ktorá nastala v súkromnom živote, ako aj v pracovnej sfére žalobcu, je priamym následkom konkrétneho nezákonného rozhodnutia, bez ktorého by k nemajetkovej ujme nedošlo.

12. Z vykonaného dokazovania, predovšetkým z vylučku žalobcu a listín týkajúcich sa zdravotného stavu žalobcu, mal súd prvej inštancie za preukázané, že žalobcovi bola uznesením o vznesení obvinenia, ktoré v prípravnom konaní trvalo 72 mesiacov, spôsobená nemajetková ujma, za ktorú nesie zodpovednosť žalovaný. Táto ujma bola žalobcovi spôsobená v príčinnej súvislosti s vydaním nezákonného rozhodnutia, ktorým bolo voči žalobcovi vznesené obvinenie. Výšku nemajetkovej ujmy v peniazoch súd určil s prihliadnutím na osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo, závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote, závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení (v zmysle § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z.).

13. Súd prvej inštancie uviedol, že závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy sa posudzuje so zreteľom na jej intenzitu, rozsah a na jej ohlas, ako aj na dĺžku jej trvania. Pri určovaní konečnej výšky peňažného zadosťučinenia je tak možné v rámci sudcovskej úvahy a v súlade s princípom spravodlivosti prihliadnúť k rozmanitým momentom, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo, a tak bola v jednote naplnená požiadavka zabezpečujúca účinné primerané zadosťučinenie za vzniknutú nemajetkovú ujmu, ako aj požiadavka nezneužívania tohto právneho prostriedku na neprípustné obohacovanie. Trestné stíhanie žalobcu trvalo 6 rokov, ktoré skutočnosti predstavovali svojim rozsahom a intenzitou značný zásah do jeho subjektívnych práv, ktorého negatívne následky pociťoval žalobca intenzívne počas priebehu celého trestného stíhania a ktoré môžu pretrvávať až dodnes. Žalobca bol vystavený trestnému stíhaniu presne 6 rokov. V danom prípade iba samotné konštatovanie porušenia práva žalobcu na odstránenie následkov neúmerne dlhotrvajúceho trestného stíhania voči jeho osobe nestačí, preto je tu oprávnený nárok na priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorého primárnou funkciou je satisfakcia. Vzhľadom na uvedené následky v súkromnej a rodinnej sfére žalobcu, súd prvej inštancie určil primeranú výšku náhrady nemajetkovej ujmy paušálnou sumou 7.000 eur za 6 rokov nezákonne vedeného trestného stíhania a následky, ktoré toto trestné stíhanie mohlo zanechať na žalobcovi. Zákonným kritériom pre strop voľnej úvahy súdu môže byť ust. § 17 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z.z., pričom súdom priznané odškodnenie nepresahuje päťdesiatnásobok sumy mesačnej minimálnej mzdy platnej na obdobie kalendárneho roka, v ktorom malo dôjsť k spáchaniu trestného činu. Túto sumu súd prvej inštancie považoval za primeranú a v súlade s rozhodovacou praxou a vo zvyšnej časti žalobu zamietol (výrok II).

14. Ďalej súd prvej inštancie uviedol, že podmienky pre vznik tohto práva sú splnené v prípadoch neoprávnených zásahov do subjektívnych práv (z dôvodu nezákonného rozhodnutia a nesprávneho postupu orgánov štátu) vtedy, kedy sa nejaví postačujúcim zadosťučinenie v inej forme (napr. konštatovanie porušenia práva a pod.). Z vykonaného dokazovania bolo podľa súdu prvej inštancie zrejmé, že žalobcovi, napriek tomu, že bolo voči nemu právoplatne trestné stíhanie ukončené, doposiaľ nikto neodstránil následky tohto zásahu do jeho subjektívnych práv neoprávneným trestným stíhaním v takej miere, že by bolo možné zvažovať, že sa mu dostalo aspoň v minimálnom rozsahu primeraného zadosťučinenia. Za danej situácie jedinou možnosťou ako zmierniť následky neoprávneného zásahu žalovaného do práv žalobcu bolo podľa súdu prvej inštancie priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch. V tomto štádiu je už nepostačujúcim zadosťučinením len konštatácia porušenia práva, keď zásah v čase jeho uskutočnenia bol takej intenzity a rozsahu, že žalobcu výrazne negatívne ovplyvňoval v rodinnom, ako aj súkromnom živote a celkovo v jeho najbližšom spoločenskom živote. Preto mal súd prvej inštancie za to, že sú splnené predpoklady pre priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch, keď vzhľadom na doterajšiu absenciu akejkoľvek formy reparácie zo strany žalovaného, ako aj odstup času, sa už nejaví postačujúce poskytnutie iného zadosťučinenia.

15. Vo vzťahu k námietke žalovaného o neodôvodnení výšky žalobcom uplatnenej nemajetkovej ujmy, súd prvej inštancie poukázal na analógiu iuris s ust. § 50 ods. 3 zákona o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov, v zmysle ktorého ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Nemusí teda uviesť odôvodnenie výšky, ale dôvody, z akých sa domáha zadosťučinenia. Požiadavka výšky je v tomto prípade splnená uvedením konkrétnej sumy, ktorú žalobca považuje za primeranú a dôvody žalobca uvádzal od podania žaloby v celom konaní. To, že ich žalovaná strana neakceptuje, neznamená, že nie sú dané. V konaní bola dostatočným spôsobom zistená spôsobilosť neoprávneného zásahu zasiahnuť do práv žalobcu na rodinný a súkromný život vrátane pracovného života a ujma žalobcu, ktorá zakladá oprávnený nárok na odškodnenie za nezákonné trestné stíhanie, ktoré mohlo vyvolať pocity krivdy, beznádeje, nespravodlivosti, či frustrácie.

16. Ďalším nárokom žalobcu bol nárok na náhradu trov obhajoby v sume 1.600 eur, ktorému nároku súd prvej inštancie vyhovel v celej výške, keď boli splnené všetky zákonné kritériá pre priznanie majetkovej škody, ktorými sú nezákonné rozhodnutie, vznik škody (úbytok v majetkovej sfére žalobcu) preukázaný uskutočnením právnych služieb, faktúrou a potvrdením o úhrade a príčinná súvislosť (bez vznesenia obvinenia a vzatia do väzby by žalobca nemusel vynaložiť náklady na obhajobu). Ak žalovaný namietal niektoré z vykonaných úkonov obhajoby, žalobca vo svojom vyjadrení zo dňa 16.6.2022 spresnil výpočet hodnoty skutočných trov právneho zastúpenia, na ktoré by mal právny zástupca v predmetnom trestnom konaní nárok, pokiaľ by sa vypočítavali tarifnou sumou v zmysle vyhlášky č. 655/2004 Z. z. a táto suma bola aj právnenému zástupcovi vyplatená.

17. K námietke žalovaného, že potvrdenie o zrealizovanej sepa platbe nie je možné považovať za dostačujúci na preukázanie, že prišlo k vzniku škody v majetkovej sfére žalobcu, žalobca argumentoval, že úhrada síce bola realizovaná z účtu matky, avšak jednalo sa o finančné prostriedky jemu patriace, preto skutočná škoda vo výške 1.600 eur vznikla výhradne jemu. S uvedeným sa súd prvej inštancie stotožnil a poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 28 Cdo 4279/2016 zo dňa 12.10.2016, v zmysle ktorého zaplatenie peňažnej čiastky na iný účet ako na účet dlžníka je plnením dlžníkovi, nie majiteľovi účtu. Zaplatenie určitej čiastky na účet tretej osoby v peňažnom ústave predstavujúcom dohodnuté platobné miesto s úmyslom plniť podľa dohody je treba považovať za plnenie druhej zmluvnej strane a nie v prospech majiteľa účtu. Takáto platba (plnenie) smeruje k plneniu voči druhej strane a nezakladá žiadny právny vzťah medzi osobou poskytujúcou platbu a majiteľom účtu. Plnenia nadobúda osoba odlišná od subjektu, v prospech ktorého je dotknutý bankový účet zriadený, per analogiam zaplatenie peňažnej čiastky z iného účtu ako z účtu dlžníka - žalobcu neznamená, že ide o plnenie majiteľa účtu - matky žalobcu, ale ide o plnenie dlžníka - žalobcu. Obranu žalovaného tak súd prvej inštancie vyhodnotil ako nepripustnú. Žalovaný vo vzťahu k tvrdeniu o vzniku škody v majetkovej sfére tretej osoby neuniesol dôkazné bremeno, keď aj z čestného vyhlásenia vyplynulo, že nešlo o finančné prostriedky matky žalobcu, ale samotného žalobcu na účte matky žalobcu. Hoci žalovaný sporoval výšku tarifnej odmeny, uplatnenie 4 začatých polhodín namiesto 3 začatých polhodín, uvedenú spornosť sa žalobcovi podarilo odstrániť v podaní zo 6.9.2022 a súd prvej inštancie konštatoval, že výška skutočnej škody v podobe nákladov trov obhajoby prevyšuje výšku žalobcom uplatneného nároku, preto okrem dôvodnosti súd považoval za oprávnenú aj výšku škody.

18. Súd prvej inštancie priznal žalobcovi aj úrok z omeškania vo výške 5 % ročne z dlžnej sumy od 29.6.2021 do zaplatenia, a to na základe § 16 ods. 4 veta tretia zákona č. 514/2003 Z.z. V danej veci je oznámenie Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky datované dňom 29.6.2021, odkedy zákon pripúšťa priznanie úroku o omeškania z nároku na náhradu škody. Výška úrokov z omeškania k tomuto dňu bola 5 %. S argumentom žalovaného o tom, že povinnosť zaplatiť nemajetkovú ujmu v peniazoch vzniká až na základe súdneho rozhodnutia a až uplynutím doby plnenia určenej súdom sa dlžník dostáva do omeškania súd prvej inštancie nesúhlasil, pretože je priamo v rozpore so zákonom, ktorý stanovuje presný okamih možného začiatku omeškania. Uvedené sa týka nárokov na ochranu osobnosti podľa § 11 a nasl. OZ, ktorá nemá špeciálnu úpravu úrokov z omeškania ako zákon č. 514/2003 Z.z. Uvedené takisto „bráni“ žalovanému splniť svoju povinnosť dobrovoľne, keď žalovaný sa domnieva, že žalobca má nárok na príslušenstvo až uplynutím doby plnenia určenej súdom.

19. Súd prvej inštancie s ohľadom na vyššie uvedené zaviazal žalovaného na zaplatenie sumy 8.600 eur s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne z dlžnej sumy od 29.6.2021 do zaplatenia podľa ust. § 232

ods. 3 Civilného sporového poriadku v lehote dlhšej, a to do 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku, a to z dôvodu výšky priznanej sumy, ako aj s poukazom na skutočnosť, že na strane žalovaného je štát, ktorý nevie zabezpečiť plnenie z dôvodu schvaľovacieho procesu finančnej úhrady a administratívno-časovej náročnosti procesu plnenia.

20. V časti o trovách konania súd prvej inštancie rozhodnutie odôvodnil ust. § 255 ods. 1, § 257, § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), vecne odôvodnil nepriznanie trov žalobcovi tým, že žalobca si trovy neuplatnil a v konaní mu žiadne preukázateľné trovy nevznikli.

21. Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie žalovaný v rozsahu vyhovujúceho výroku I. s návrhom na jeho zmenu zamietnutím žaloby v celom rozsahu. Odvolanie odôvodnil ust. § 365 ods. 1 písm. f/ a h/ CSP. Napadnutý výrok I. považoval za zmätočný, pretože z neho nevyplýva výška priznanej sumy z titulu náhrady škody a z titulu náhrady nemajetkovej ujmy a až na podklade obsahu odôvodnenia je možné ustáliť, že suma 1.600 eur bola priznaná z titulu náhrady škody a suma 7.000 eura bola priznaná z titulu náhrady nemajetkovej ujmy.

22. Vo vzťahu k priznanej náhrade škody vo výške 1.600 eur vrátane uplatnených úrokov z omeškania žalovaný zotrval na stanovisku, že táto nebola zo strany žalobcu hodnoverným spôsobom preukázaná. Poukázal na to, že žalobca predložil faktúru za právne služby a doklad, ktorý má preukazovať jej úhradu. K úhrade malo prísť z účtu matky žalobcu, a teda je zrejme, že k vzniku škody malo prísť v majetkovej sfére inej osoby ako osoby žalobcu. Tento záver nie je nijako oslabený čestným prehlásením predloženým zo strany žalobcu, pretože z jeho obsahu vyplýva, že bolo vystavené dodatočne, výlučne ako reakcia na argumentáciu žalovaného v prebiehajúcom konaní. Žalobca nepreukázal pravdivosť skutočností uvádzaných v čestnom vyhlásení, nebol realizovaný výsluch matky žalobcu, neboli predložené žiadne listinné doklady preukazujúce pravosť skutočností uvádzaných v čestnom vyhlásení, v dôsledku čoho neprišlo k odstráneniu pochybnosti o vzniku škody v majetkovej sfére žalobcu. Vzhľadom na dátum vypracovania čestného vyhlásenia je podľa žalovaného zrejme, že neprišlo ani k splneniu zákonných podmienok upravených v § 16 ods. 4 druhá veta zákona č. 514/2003 Z. z., a to z dôvodu nepredloženia relevantných podkladov žalobcom v štádiu predbežného prerokovania nároku. Žalovaný mal za to, že žiadna škoda v majetkovej sfére žalobcu nevznikla, uplatnený nárok spočívajúci v náhrade škody vo výške 1.600 eur je nedôvodný a súčasne nemohlo prísť ani k vzniku príslušenstva v podobe úrokov z omeškania, a teda záver súdu prvej inštancie o preukázaní spôsobenia škody v majetkovej sfére žalobcu, je nesprávny.

23. V otázke priznanej nemajetkovej ujmy mal žalovaný za to, že zo strany žalobcu nebolo preukázané žiadne konanie štátnych orgánov, ktoré by mohlo byť považované za konanie v rozpore so zákonom, a teda majúce za následok vznik nemajetkovej ujmy žalobcovi. Žalovaný sa nestotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že je dôvodné priznanie nemajetkovej ujmy žalobcovi, keďže podľa žalovaného nemá oporu vo vykonanom dokazovaní. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku nevyplýva, ako dospel súd prvej inštancie k záveru o rozsahu a intenzite zásahu do subjektívnych práv žalobcu. Súd prvej inštancie vychádzal primárne z dĺžky trestného stíhania a pokiaľ ide o vplyv trestného stíhania na osobu žalobcu, súd prvej inštancie sa uspokojil s tvrdeniami žalobcu o negatívnom vplyve trestného stíhania na jeho rodinný a súkromný život. Tvrdenia žalobcu o zásahu do jeho súkromného, resp. profesionálneho života však neboli v priebehu konania verifikované žiadnymi dôkaznými prostriedkami a zostali výlučne v rovine subjektívnych výrokov žalobcu. Žalovaný poukázal na to, že služobný pomer žalobcu nebol ukončený jednostranne zo strany jeho zamestnávateľa/resp. služobného úradu, ale na podklade právneho úkonu, s ktorým žalobca vyjadril súhlas. Zo strany žalobcu neboli prezentované žiadne skutočnosti, ktoré by preukazovali, že by malo prísť k ukončeniu služobného pomeru žalobcu i v prípade, ak by sám nevyjadril súhlas s ukončením „dohodou“. Medzi skončením služobného pomeru žalobcu a vedením trestného stíhania voči jeho osobe nie je daná žiadna príčinná súvislosť. Ani následky, ktoré mali žalobcovi vzniknúť z dôvodu skončenia služobného pomeru, nie je možné pričítať ku skutočnosti, že voči jeho osobe bolo vedené trestné stíhanie, pretože k ukončeniu služobného pomeru prišlo na podklade jeho rozhodnutia. Zo strany žalobcu nebola tiež preukázaná príčinná súvislosť medzi vedením trestného stíhania voči jeho osobe a údajnými zdravotnými problémami, ktorými mal žalobca trpieť. Žalobcom predložené listinné dôkazy i s ohľadom na identifikovanú lekársku diagnózu nepreukazujú, že táto mohla byť spôsobená v príčinnej súvislosti s trestným stíhaním jeho osoby. Súvislosť bola vyjadrená len tvrdením žalobcu bez relevantného medicínskeho alebo iného odborného dôkazu umožňujúceho dospieť k danému záveru. Rovnako dopad trestného stíhania na rodinné vzťahy žalobcu, resp. žalobcom uvádzané tvrdenia

neboli verifikované žiadnymi dôkaznými prostriedkami. Tvrdenie o údajných zhoršených vzťahoch v rodine je možné dôvodne spochybníť i s ohľadom na obsah prezentovaného čestného vyhlásenia. Z týchto dôvodov mal žalovaný za to, že na podklade vykonaného dokazovania nebol odôvodnený záver vedúci k stanoveniu výšky nemajetkovej ujmy vo výške, v akej ju priznal súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku, resp. záver o tom, že samotné konštatovanie porušenia práva nepostačuje. Z výpovedí žalobcu na pojednávaní nie je možné ustáliť taký zásah do súkromnej sféry žalobcu, ktorý by odôvodňoval finančnú satisfakciu. K samotnej výške žalovaný odkázal na rozsudok odvolacieho súdu zo 16.3.2021 sp. zn. 11Co/66/2020, kde odvolací súd považoval za primeranú sumu 500 eur za kalendárny rok vedenia trestného stíhania za preukázaného výrazného zásahu do súkromného a rodinného života žalobcu. Súdom prvej inštancie priznaná výška nemajetkovej ujmy je podľa žalovaného s odkazom na ust. § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z.z. a z neho vyplývajúcu maximálnu výšku náhrady nemajetkovej ujmy neprimerane vysoká, predovšetkým z dôvodu, že žalobca nebol v predmetnej trestnej veci väzobne stíhaný, trestné stíhanie nemalo žiadny vplyv na jeho profesijný život a súčasne nebolo nijako preukázané, že by sa vedenie trestného stíhania nejako negatívne prejavilo v jeho súkromnom živote. Žalovaný poukázal i na právnu kvalifikáciu skutku, pre ktorý bolo vedené trestné stíhanie voči osobe žalobcu, ktorá nie je obligatórne spojená s nepodmienečným trestom odňatia slobody.

24. Za nesprávny považoval žalovaný i záver súdu prvej inštancie o priznaní úroku z omeškania z celej sumy, vrátane priznanej výšky nemajetkovej ujmy, späťne od 21.6.2021, pretože vyčíslenie nemajetkovej ujmy podlieha úvahe súdu. Náhrada nemajetkovej ujmy nie je majetkovou pohľadávkou zo záväzkového právneho vzťahu a jej výška je určená až rozhodnutím súdu. Žalobcovi nie je možné priznať v prípade nemajetkovej ujmy úroky z omeškania za obdobie predchádzajúce súdnemu rozhodnutiu, pretože povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba plnenia a až uplynutím takto určenej lehoty splnenia sa dlžník dostáva do omeškania. Poukázal pritom na rozsudok Najvyššieho súdu SR zo 14. marca 2012, sp. zn. 6 Cdo 185/2011, ktorý potvrdil rozhodovaciu prax vyplývajúcu z rozhodnutia najvyššieho súdu z 24. júna 1998, sp. zn. 1Co/15/1997 (R 45/2000). Súd prvej inštancie nešpecifikoval žiadne skutkové alebo právne dôvody, pre ktoré by bolo odôvodnené odchyliť sa od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu v otázke priznávania úrokov z omeškania z priznanej náhrady nemajetkovej ujmy. Žalovaný dodal, že v § 16 ods. 4 posledná veta zákona č. 514/2003 Z. z. je súdu výslovne umožnené určiť začiatok plynutia lehoty omeškania neskôr. Zákon teda ustanovuje obligatórne len najskorší začiatok plynutia lehoty omeškania a výslovne súdu bez akéhokoľvek obmedzenia umožňuje určiť akýkoľvek neskorší termín. K poukazu na údajné bránenie žalovanému splniť povinnosť dobrovoľne, žalovaný dodal, že predmetný argument by mohol nájsť uplatnenie jedine v prípade, ak by sa súd prvej inštancie v plnom rozsahu stotožnil s návrhom žalobcu a priznal by nemajetkovú ujmu v rovnakom rozsahu, ako si ju žalobca uplatnil v rámci predbežného prerokovania, k čomu však v predmetnej veci neprišlo.

25. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného navrhol rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť. Uviedol, že existencia a výška skutočnej škody bola v konaní preukázaná dôkazmi, a to faktúrou za právne služby vystavenou právnym zástupcom žalobcu, potvrdením z bankového účtu o zaplatení za právne služby, čestným prehlásením a výsluchom žalobcu. Žalobca bol toho názoru, že tieto dôkazy sú dostačujúce na to, aby boli vznik a výška škody náležite preukázané. Poukázal na to, že žalovaný v priebehu konania nepredložil žiaden vlastný dôkaz, ktorý by žalobcom predložené dôkazy spochybňoval. Podľa názoru žalobcu preto nepostačuje zo strany žalovaného samotné tvrdenie o nedostatočnom preukázaní vzniknutej škody, keď súčasne žiadnym svojim predloženým dôkazom nespochybnil pravosť a zákonnosť dôkazov predložených žalobcom. Žalovaný a ani len nenavrhol žiadny dôkaz, ktorý by dôkaznú situáciu žalobcu spochybňoval alebo oslaboval. Žalobca nenavrhol výsluch osoby, ktorá čestné prehlásenie koncipovala, pretože to považoval za nadbytočné a nehospodárne, keďže z čestného prehlásenia vyplývajú všetky potrebné skutočnosti a čestné prehlásenie bolo navyše podpisované pred príslušným orgánom, ktorý osvedčil pravosť podpisu osoby, ktorá čestné prehlásenie koncipovala. Pokiaľ mal žalovaný pochybnosti o danom čestnom prehlásení, mohol sám navrhnúť výsluch osoby, ktorá ho koncipovala, avšak k takému návrhu zo strany žalovaného nedošlo. Tvrdenia žalovaného ohľadom nedostatočne uneseného dôkazného bremena považoval žalobca za nedôvodné s cieľom vyhnúť sa zodpovednosti za vzniknutú škodu. Podľa žalobcu v prípade tohto osobitného druhu zodpovednosti za škodu, ktorý je zodpovednosťou objektívnou najprísnejšou, bez možnosti liberácie, nie je na mieste prísny formálny prístup. Dôvodným nie je ani tvrdenie žalovaného ohľadom nesplnenia zákonných podmienok a odkaz na § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. Z daného ustanovenia totiž vyplýva, že nie je možné meniť rozsah a titul, z ktorého sa vychádzalo pri predbežnom

prerokovaní. O dôkazoch však dané ustanovenie nevytvára nič. Rozsah ani titul sa predložením dôkazov v civilnom sporovom konaní, ktoré neboli predložené pri predbežnom prerokovaní náhrady škody, žiadnym spôsobom nezmenil.

26. K námietkam žalovaného vo vzťahu k nemajetkovej ujme žalobca uviedol, že jej vznik preukázal jednak svojim výsluchom a jednak listinnými dôkazmi o svojom zdravotnom stave. Okrem uvedeného žalobca navrhol výsluchy aj ďalších svedkov, ktorý by mohli potvrdiť alebo naopak vyvrátiť vznik nemajetkovej ujmy. Žalobca v tejto súvislosti poukázal na súdnu prax najvyšších súdnych autorít (rozhodnutie Ústavného súdu SR z 28.11.2018, sp. zn. II. ÚS 565/2018-14, rovnako aj rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 27.8.2019, sp. zn. 4Cdo/125/2019). V prípade tejto osobitnej zodpovednosti štátu za škodu je už len samotné nezákonné trestné stíhanie spôsobilé vyvolať vznik nemajetkovej ujmy. Jedná sa totiž o závažný zásah do ľudských práv a vážnym spôsobom je tým ovplyvnená ľudská psychika a každodenné bežné správanie stíhanej osoby. Výrazne sa zvyšuje stres, znižuje sa sebavedomie, zhoršuje sa spánok. Uvedené skutočnosti pritom môžu byť spúšťačom ďalších závažných zdravotných následkov, ktoré sa môže prejaviť v budúcnosti.

27. Vo vzťahu k celkovej výške priznanej nemajetkovej ujmy, žalobca poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 29.6.2021, sp. zn. 5Cdo/127/2019, z ktorého vyplýva, že „celková suma odškodnenia poskytnutá podľa tohto zákona nesmie presiahnuť päťdesiatnásobok sumy mesačnej minimálnej mzdy platnej na obdobie kalendárneho roka, v ktorom došlo k spáchaniu trestného činu“. K spáchaniu trestného činu malo dôjsť v roku 2014 a za rok 2014 bola minimálna mzda vo výške 352 eur; 50-násobok tejto sumy predstavuje sumu 17.600 eur. Priznaná suma nevybočila zo zákonných hraníc, ani z medzí zavedených súdnou praxou. Samotné určenie výšky nemajetkovej ujmy je vždy individuálne a záleží na posúdení konajúceho súdu a porovnanie s judikatúrou iných súdov v obdobných prípadoch môže nastoliť iba medze určujúce minimálnu, maximálnu a priemernú výšku priznanej nemajetkovej ujmy. V tomto smere sa napadnuté rozhodnutie neodkláňa od rozhodovacej praxe súdov. Žalobca tiež poukázal na ďalšiu súdnu prax, a to rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 15.3.2023, sp. zn. 15Co/71/2022, ktorý vychádzal pri určení výšky nemajetkovej ujmy pri nezákonnom trestnom stíhaní zo sumy 100 eur za každý mesiac nezákonného trestného stíhania. Z takmer identického výpočtu vychádza aj výška nemajetkovej ujmy priznaná súdom v napadnutom rozhodnutí. Naopak Krajský súd v Trnave v rozhodnutí z 20.4.2022, sp. zn. 24Co/79/2021 vychádzal pri výpočte výšky nemajetkovej ujmy pri nezákonnom trestnom stíhaní zo sumy 15 eur za každý deň nezákonného trestného stíhania. Žalobca bol toho názoru, že súd prvej inštancie dostatočne odôvodnil existenciu a výšku priznanej nemajetkovej ujmy a svojimi závermi nevybočil z rozhodovacej praxe iných súdov v obdobných prípadoch.

28. Ďalšie vyjadrenia strany v odvolacom konaní nepodali.

29. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávneným subjektom – stranou, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie v napadnutej časti vydané (§ 359 CSP), proti rozsudku súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 písm. f/ a h/ CSP), preskúmal rozhodnutie v medziach daných rozsahom (§ 379 CSP) a dôvodmi odvolania (§ 380 ods. 1 CSP), s prihliadnutím ex offio na prípadné vady týkajúce sa procesných podmienok, ktoré ale nezistil (§ 380 ods. 2 CSP), súc pritom viazaný skutkovým stavom ako ho zistil súd prvej inštancie bez potreby zopakovať alebo doplniť dokazovanie (§ 383 CSP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario), keď miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku bolo oznámené na úradnej tabuli a na webovej stránke súdu minimálne 5 dní pred jeho vyhlásením (§ 219 ods. 3 CSP), a dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je v časti priznania náhrady škody vo výške 1.600 eur s príslušenstvom vecne správne, v dôsledku čoho boli splnené podmienky pre jeho potvrdenie v zmysle § 387 ods. 1 CSP, avšak v časti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy 7.000 eur s príslušenstvom je potrebné rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutom výroku I. a závislom výroku o trovách konania zrušiť s použitím ust. § 389 ods. 1 písm. b/ a c/ CSP a podľa § 391 ods. 1 CSP vrátiť vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

30. Keďže zvyšково zamietajúci výrok II. nebol napadnutý odvolaním žiadnej zo strán, je rozsudok súdu prvej inštancie v tejto časti právoplatný a nebol predmetom prieskumu odvolacieho súdu.

31. Predmetom prieskumu odvolacieho súdu s poukazom na uplatnené odvolacie dôvody a na odôvodnenie preskúmaného rozsudku bolo posúdiť, či súd prvej inštancie na základe ním vykonaného dokazovania a realizovaného právneho posúdenia veci rozhodol vecne správne, pokiaľ žalobe žalobcu domáhajúceho sa zaplata náhrady škody a nemajetkovej ujmy v celkovej výške 13.600 eur s prísl. (1.600 eur titulom náhrady škody a 12.000 eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy) v časti o zaplata 8.600 eur s prísl. (1.600 eur titulom náhrady škody a 7.000 eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy) vyhovel.

32. V časti náhrady majetkovej škody súd prvej inštancie dospel k záveru, že boli splnené všetky zákonné podmienky pre jej priznanie majetkovej škody, a to nezákonné rozhodnutie, vznik škody (úbytok v majetkovej sfére žalobcu) preukázaný uskutočnením právnych služieb, faktúrou a potvrdením o úhrade a príčinná súvislosť (bez vznesenia obvinenia by žalobca nemusel vynaložiť náklady na obhajobu). K námietkam žalovaného ohľadom niektorých úkonov právnej služby, súd prvej konštatoval, že žalobcami následnými vyjadreniami odstránil uvedenú spornosť, a preto okrem dôvodnosti súd považoval za oprávnenú aj výšku škody. Ohľadom námietky žalovaného, že potvrdenie o zrealizovanej sepa platbe nie je možné považovať za dostačujúce na preukázanie, že prišlo k vzniku škody v majetkovej sfére žalobcu, sa súd prvej inštancie stotožnil s argumentáciou žalobcu, že úhrada síce bola realizovaná z účtu matky, avšak jednalo sa o finančné prostriedky jemu patriace. V tejto súvislosti tiež poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 28 Cdo 4279/2016 z 12.10.2016 a mal za to, že zaplata peňažnej čiastky z iného účtu ako z účtu dlžníka - žalobcu neznamena, že ide o plnenie majiteľa účtu - matky žalobcu, ale ide o plnenie dlžníka - žalobcu. Obranu žalovaného súd prvej inštancie vyhodnotil ako neprípustnú, pretože žalovaný vo vzťahu k tvrdeniu o vzniku škody v majetkovej sfére tretej osoby neunesol dôkazné bremeno, keď aj z čestného vyhlásenia vyplynulo, že nešlo o finančné prostriedky matky žalobcu, ale samotného žalobcu na účte matky žalobcu.

33. Žalovaný v odvolaní vo vzťahu k priznanej náhrade škody 1.600 eur s prísl. namietal, že táto nebola zo strany žalobcu hodnoverným spôsobom preukázaná, pretože k úhrade malo prísť z účtu matky žalobcu, a teda škoda vznikla v majetkovej sfére inej osoby a tento záver nie je nijako oslabený čestným prehlásením predloženým zo strany žalobcu. Ďalej žalovaný namietal, že žalobca nepreukázal pravdivosť skutočností uvádzaných v čestnom vyhlásení, nebol realizovaný výsluch matky žalobcu, neboli predložené listinné doklady preukazujúce pravosť skutočností uvádzaných v čestnom vyhlásení a vzhľadom na dátum vypracovania čestného vyhlásenia neprišlo ani k splneniu zákonných podmienok upravených v § 16 ods. 4 druhá veta zákona č. 514/2003 Z. z., a to z dôvodu nepredloženia relevantných podkladov žalobcom v štádiu predbežného prerokovania nároku.

34. Námietky žalovaného v časti priznanej náhrady škody 1.600 eur odvolací súd nepovažoval za dôvodné. Súd prvej inštancie v tejto časti uplatneného nároku dostatočne zistil skutkový stav a tento aj správne právne posúdil, zároveň svoje rozhodnutie v tejto časti aj dostatočne odôvodnil.

35. Podľa obsahu spisu, žalobca tvrdil, že škoda vznikla v jeho majetkovej sfére, keď napriek skutočnosti, že úhrada trov právneho zastúpenia bola zrealizovaná z účtu jeho matky, išlo o peňažné prostriedky jemu patriace, o čom predložil súdu aj dôkazy (faktúru za právne služby, bankové potvrdenie o zrealizovaní platby a čestné vyhlásenie matky žalobcu, podľa ktorého úhradou faktúry za právne služby advokátovi z jej bankového účtu išlo o vrátenie časti pôžičky, ktorú jej syn poskytol). Žalovaný v priebehu konania na súde prvej inštancie opakovane namietal, že náhrada škody spočívajúca v zaplata trov právneho zastúpenia nebola zo strany žalobcu hodnoverným spôsobom preukázaná. Žalovaný však relevantným spôsobom dôkazy predložené žalobcom nespochybnil a pokiaľ ide o samotné čestné vyhlásenie matky žalobcu, v konaní na súde prvej inštancie sa obmedzil len na konštatovanie, že predmetné čestné prehlásenie nepovažuje za dôkaz odstraňujúci pochybnosti o tom, či prišlo k vzniku škody v majetkovej sfére žalobcu, pričom žiadne dôkazy v tomto smere vykonať nenavrhol.

36. Odvolací súd dodáva, že čestné vyhlásenie je súkromnou listinou a v prípade, ak strana poprie pravdivosť súkromnej listiny (k čomu však v prejednávanej veci zo strany žalovaného ani výslovne nedošlo), nie je možné vystačiť si s tým, že strana predkladajúca súkromnú listinu nesie dôkazné bremeno týkajúce sa jej správnosti. Samotné nijako nešpecifikované popieranie pravdivosti súkromnej listiny nemôže mať za následok oslabenie jej dôkaznej sily. V tomto prípade bolo na žalovanom, v prvom rade výslovne poprieť pravdivosť súkromnej listiny - čestného vyhlásenia a zároveň uviesť prečo listinu nepovažuje za pravdivú a ponúknuť k svojmu tvrdeniu dôkazy. Samotné popieranie pravdivosti

súkromnej listiny preto nemá za následok vznik dôkaznej povinnosti a dôkazného bremena týkajúceho sa pravdivosti súkromnej listiny tej strany, ktorá zo skutočností uvádzaných v súkromnej listine vyvodzuje pre seba priaznivé právne následky.

37. Žalovaný však ani len výslovne pravdivosť čestného vyhlásenia matky žalobcu nepoprel. Žalovaný tak podľa názoru odvolacieho súdu porušil už svoju povinnosť substancovane tvrdiť, a preto na jeho obranu ani nebolo možné prihliadnuť. Povinnosť tvrdiť podstatné a rozhodujúce skutočnosti (§ 150 CSP) sa v právnej teórii označuje ako povinnosť substancovane tvrdiť, resp. povinnosť uviesť substancované tvrdenia. Tvrdenia teda majú byť relevantné z hľadiska hmotného práva a povinnosť substancovane tvrdiť má charakter procesného bremena, ktoré zaťažuje toho, kto má procesnú povinnosť tvrdiť, ale aj toho, kto má procesnú povinnosť poprieť tvrdenia protistrany. Substancované tvrdenie je také skutkové tvrdenie, ktoré je možné substancovať pod konkrétnu hmotnoprávnu normu a je k nemu možné vykonať dokazovanie. Následkom porušenia povinnosti žalobcu substancovane tvrdiť je zamietnutie žaloby bez dokazovania a rovnako platí, že následkom porušenia žalovaného substancovane tvrdiť je, že súd bez toho, aby vykonal dokazovanie, nezohľadní jeho procesnú obranu. Súd nemá čo dokazovať, ak tvrdenie nie je substancované a nesubstancované tvrdenie sa nedá substancovane poprieť.

38. Zároveň odvolací súd dodáva, že dokazovanie je zákonom upravený postup súdu, ako aj sporových strán, na základe ktorého súd získava pre rozhodnutie podstatné skutkové poznatky o veci, ktorá je predmetom konania, a preto sa v dokazovaní obmedzuje len na zisťovanie skutkových poznatkov. Súd je subjektom, ktorý určuje, čo sa bude dokazovať, ako bude dokazovanie prebiehať, ktoré skutočnosti bude považovať za preukázané a ktoré dôkazy z navrhnutých dôkazov vykoná. Vo všeobecnosti platí, že dôkazné bremeno ohľadne určitých skutočností leží na tej strane sporu, ktorá z existencie týchto skutočností vyvodzuje pre seba priaznivé právne dôsledky; ide o tú stranu, ktorá existenciu tejto skutočnosti tiež tvrdí. V rámci dokazovania platí zásada, že každý účastník musí uniesť dôkazné bremeno ohľadne svojho tvrdenia; kto tvrdí, dokazuje. Žalobca v konaní tvrdil, že mu vznikla majetková škoda titulom úhrady trov právneho zastúpenia, o čom predložil dôkazy. Ak potom žalovaný tvrdil, že žalobcovi žiadna škoda v jeho majetkovej sfére nevznikla s poukazom na všeobecné spochybňovanie dôkazov predložených žalobcom, bolo povinnosťou žalovaného uviesť v čom sú žalobcom predložené dôkazy nesprávne alebo nepravdivé a tieto svoje tvrdenia aj preukázať. Ide tu o tzv. delenie alebo presúvanie dôkazného bremena. Neplatí teda, že dokazovať skutočnosti je len povinnosťou žalobcu.

39. Pokiaľ ide o novoty uplatnené žalovaným až v odvolacom konaní (§ 366 CSP), konkrétne žalovaným tvrdené nepreukázanie pravdivosti skutočností uvádzaných v čestnom vyhlásení, a námietky, že nebol realizovaný výsluch matky žalobcu, neboli predložené žiadne listinné doklady preukazujúce pravosť skutočností uvádzaných v čestnom vyhlásení, a tiež, že vzhľadom na dátum vypracovania čestného vyhlásenia neprišlo k splneniu zákonných podmienok v § 16 ods. 4 druhá veta zákona č. 514/2003 Z. z. z dôvodu nepredloženia relevantných podkladov žalobcom v štádiu predbežného prerokovania nároku, je potrebné poukázať na neúplný apelačný systém, ktorým je ovládané odvolacie konanie.

40. Neúplnosť apelácie znamená, že právo odvolateľa, ako aj protistrany (§ 373 ods. 4 CSP) použiť v odvolacom konaní prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, ktoré strana neuplatnila pred súdom prvej inštancie je obmedzené. Novoty v odvolacom konaní sú ponímané ako reštriktívna výnimka z pravidla, že v konaní pred súdom druhej inštancie nie sú prípustné prostriedky procesného útoku alebo obrany, ktoré neboli procesnou stranou uplatnené pred súdom prvej inštancie. Odvolacia argumentácia v podobe nových skutočností a dôkazov je prípustná len za splnenia taxatívne stanovených zákonných podmienok uvedených v § 366 CSP.

41. Prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie (tzv. novoty), možno v odvolaní použiť len vtedy, ak a/ sa týkajú procesných podmienok, b/ sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, c/ má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo d/ ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie (§ 366 CSP).

42. Odvolací súd nezistil naplnenie žiadneho z dôvodov uvedených v § 366 CSP pre použitie novôt zo strany žalovaného v odvolacom konaní (bez ohľadu, či tieto skutkové tvrdenia by boli spôsobilé prívodiť žalovanému priaznivejšie rozhodnutie). Preto odvolací súd na nové skutočnosti uvedené žalovaným až v odvolaní prihliadnuť nemohol, keďže žalovaný nepreukázal žiadnu z taxatívne stanovených

podmienok v zmysle § 366 písm. a/ až d/ CSP. Žalovaný v odvolaní netvrdil a ani nepreukázal, že neporušil procesnú diligenciu, t.j. netvrdil ani nepreukázal, že skutočnosti uvedené až v odvolaní (nepreukázanie pravdivosti skutočností uvedených v čestnom vyhlásení, nerealizovanie výsluchu matky žalobcu, nesplnenie zákonných podmienok v § 16 ods. 4 druhá veta zákona č. 514/2003 Z. z.) nemohol bez svojej viny uplatniť pred súdom prvej inštancie (§ 366 písm. d/), pričom novoty uvedené žalovaným pod iný účel ich použitia (§ 366 písm. a/ až c/) s poukazom na uplatnené odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 písm. f/ a h/) podradiť nemožno.

43. Z týchto dôvodov odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutom výroku I. v časti priznanej náhrady škody 1.600 eur s príslušenstvom ako vecne správne podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

44. Pokiaľ však ide o náhradu nemajetkovej ujmy priznanú súdom prvej inštancie žalobcovi vo výške 7.000 eur, odvolací súd námietky žalovaného v tejto časti vyhodnotil ako dôvodné, pokiaľ namietal, že súd nedostatočne zistil skutkový stav veci potrebný pre rozhodnutie. Nemožno však súhlasiť s námietkou žalovaného, že zo strany žalobcu nebolo preukázané žiadne konanie štátnych orgánov, ktoré by mohlo byť považované za konanie v rozpore so zákonom, a teda majúce za následok vznik nemajetkovej ujmy žalobcovi. Z ustálenej judikatúry totiž jednoznačne vyplýva, že štát zodpovedá aj za škodu (nemajetkovú ujmu) spôsobenú začatím (vedením) trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsudzujúcim rozhodnutím trestného súdu (napr. R 35/1991, R 70/1994, rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 MCdo 15/2009, 3 Cdo 194/2010, 3Cdo/116/2017, 5Cdo/169/2021). Ide o špecifický prípad zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú začatím a vedením trestného stíhania, pri ktorom treba vychádzať z analogického výkladu úpravy najbližšej, a to z úpravy zodpovednosti za škodu spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rovnaký význam ako zrušenie právoplatného uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť má v tomto zmysle tiež zastavenie trestného stíhania alebo oslobodenie spod obžaloby. Skutočnosť, že nedošlo k zrušeniu rozhodnutia, ktorým sa začína trestné stíhanie, na tom nič nemení. Podstata nároku na náhradu škody sa totiž v tomto prípade neviaže na (ne)správnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní pri začatí trestného stíhania, ale na samotný výsledok trestného stíhania.

45. Ako už odvolací súd uviedol vyššie, žalovaný dôvodne v odvolaní namietal, že priznanie nemajetkovej ujmy žalobcovi nemá oporu vo vykonanom dokazovaní. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že súd prvej inštancie pri rozhodnutí o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy žalobcovi vychádzal z dĺžky trestného stíhania a ďalej len z lekárskeho správneho a výsluchu žalobcu o negatívnom vplyve trestného stíhania na jeho rodinný a súkromný život. Žalobca pritom už v podanej žalobe navrhol na preukázanie tvrdených skutočností ohľadom jemu vzniknutej nemajetkovej ujmy výsluch svedkov (jeho bývalej priateľky a sestry). Súd prvej inštancie už na prvom pojednávaní dňa 1.6.2022 (zápisnica č.l. 74), ktoré však nebolo otvorené, skonštatoval, že vykoná dokazovanie len listinnými dôkazmi založenými v spise a výsluchom žalobcu a nevykoná dokazovanie výsluchom svedkov. Súd prvej inštancie však zrejme opomenul, že v zmysle § 195 ods. 1 CSP súd môže na návrh nariadiť výsluch strany o tvrdených skutočnostiach, ktoré v konaní vyšli najavo, ak ich nemožno preukázať inak. Z dikcie uvedeného zákonného ustanovenia plynie, že výsluch strany v civilnom sporovom konaní je len podporným dôkazom a slúži na preukázanie tvrdených skutočností, ak ich nie je možné preukázať iným spôsobom. Tvrdenia žalobcu o zásahu do jeho súkromného a profesijného života tak neboli v priebehu konania v dôsledku pochybenia zo strany súdu prvej inštancie dostatočne preukázané. Súd prvej inštancie síce v odôvodnení svojho rozhodnutia (ods. 13) uviedol, že nevykoná dokazovanie výsluchom žalobcom navrhovaných svedkov, pretože síce nejde o dôkaz, ktorý by bol zjavne nespôsobilý preukázať skutočnosti tvrdené žalobcom, ale mal za to, že pre úspešné uplatnenie žalovaného práva postačuje zistenie, že zásah bol spôsobilý narušiť alebo ohroziť práva na ochranu súkromného a rodinného života. Odvolací súd k uvedenému dodáva, že samotné zistenie, či zásah bol spôsobilý narušiť alebo ohroziť práva na ochranu súkromného a rodinného života však vyžaduje zistiť dostatočne skutkový stav veci. V tejto súvislosti nebol namieste ani poukaz súdu prvej inštancie na rozhodnutie publikované pod č. R 29/2001 (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. apríla 1998, sp. zn. 1 Cdo 89/97), pretože sa týkalo skutkovo aj právne odlišnej veci, keď v danej veci (o ochranu osobnosti) dovolací súd zamietol dovolanie žalobcov, pretože v konaní nepreukázali splnenie zákonných predpokladov pre priznanie nemajetkovej ujmy vo vyššej čiastke.

46. Pokiaľ ide o samotnú výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, súd prvej inštancie svoje rozhodnutie odôvodnil v ods. 46 len tým, že žalobca bol vystavený trestnému stíhaniu presne 6

rokov, preto samotné konštatovanie porušenia práva žalobcu na odstránenie následkov neúmerne dlhotrvajúceho trestného stíhania voči jeho osobe nestačí a vzhľadom na následky súkromnej a rodinnej sféry žalobcu, určil primeranú výšku náhrady nemajetkovej ujmy paušálnou sumou 7.000 eur za 6 rokov nezákonne vedeného trestného stíhania a následky, ktoré toto trestné stíhanie mohlo zanechať na žalobcovi. Takéto odôvodnenie výšky priznanej nemajetkovej však podľa názoru odvolacieho súdu nemožno považovať za dostatočné, najmä s ohľadom na už vyššie odvolacím súdom konštatované nedostatočné zistenie skutkového stavu súdom prvej inštancie.

47. Právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka (strany) na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva aj z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Judikatúra tohto súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

48. O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak zo strany súdu došlo k takej interpretácii a aplikácii právnej normy, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

49. Kritériom pre posúdenie (ne)preskúmateľnosti rozhodnutia je splnenie náležitostí odôvodnenia ustanovených zákonom, ktoré ukladá súdu povinnosť podať výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozsudku a tým preukázať jeho správnosť. Rozhodnutie súdu preto musí obsahovať úplné a výstižné odôvodnenie, v ktorom súd logicky, vnútorne kompaktné a neprotirečivo vysvetlí svoj postup a dôvody svojho rozhodnutia. Pritom sa musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Odôvodnenie musí byť súčasne i prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutí, t. j. musí byť preskúmateľné.

50. Odôvodnenie rozhodnutia súdu, z ktorého nemožno zistiť, akým spôsobom súd postupoval pri posudzovaní rozhodných skutočností v prejednávanej veci, nevyhovuje zákonným požiadavkám, ktoré CSP kladie na obsah odôvodnenia rozhodnutia a v konečnom dôsledku takéto rozhodnutie zasahuje do základných práv účastníka súdneho konania, ktorý má nárok na to, aby bola jeho vec spravodlivo posúdená. Civilný súd je preto povinný svoje rozhodnutie riadne odôvodniť, je povinný tiež zrozumiteľným spôsobom vysvetliť, ako a prípadne prečo sa určitou námietkou nezaoberal. Odôvodnenie rozhodnutia musí stranám konania umožňovať spoznať úvahy súdu, ktoré boli relevantné pre výsledok konania, a tým preskúmateľnosť súdneho rozhodnutia z hľadiska zákonnosti a vecnej správnosti. Pre presvedčivosť súdneho rozhodnutia je kľúčové, aby súdy reagovali na substantívne argumenty a námietky strán sporu a aby vysvetlili, prečo ich neprijali.

51. Riadne a presvedčivé odôvodnenie písomnej formy rozsudku je nielen formálnou požiadavkou, ktorou sa má zamedziť vydaniu obsahovo nezdôvodnených, nepresvedčivých alebo neurčitých a nezrozumiteľných rozsudkov, ale má byť v prvom rade prameňom poznania úvah súdu tak v otázke zisťovania skutkového stavu veci, ako aj v právnom posúdení veci. Tieto požiadavky však napadnutý rozsudok v časti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy nespĺňa.

52. Ako vyplýva z ustálenej súdnej praxe, určenie výšky nemajetkovej ujmy nesmie byť svojvoľné a uplatnenie voľnej úvahy sa tak nesmie stať nepreskúmateľnou ľubovôľou súdu, vymykajúcou sa akejkolvek kontrole. Zároveň je potrebné zohľadniť aj závery z judikatúry ÚS SR, konkrétne nálezu III. ÚS 754/2016 zo dňa 24.01.2017 a na nález nadväzujúcu judikatúru dovolacieho súdu, rozsudok 5Cdo/192/2021 zo dňa 15.12.2022. Ústavný súd SR v náleze sp. zn. III. ÚS 754/2016 uviedol, že

všeobecné súdy disponujú pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za vedenie trestného stíhania širokou mierou uváženia a ich úvahy nemožno limitovať mechanickým porovnávaním odškodňovania iných prípadov upravených v iných právnych normách. Je to tak jednak preto, že vždy v týchto prípadoch je nevyhnutné vychádzať z osobitných okolností vecí, a jednak preto, že v prípade mechanického prenášania limitov právnej úpravy iných prípadov odškodnenia by to muselo znamenať predchádzajúce posúdenie tam stanovenej výšky odškodnenia z hľadiska spoločenskej spravodlivosti. Významným je však i to, že z hľadiska ústavnoprávneho je zodpovednosť štátu v týchto prípadoch konštruovaná ako objektívna absolútna zodpovednosť (štát sa jej nemôže zbaviť). Tieto závery sú osobitne významné pre prípady rozhodovania o výške náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom (orgánov) štátu, ktorý na druhej strane sám ako zákonodarca formuluje kritériá stanovenia ich výšky, a dokonca v dnes účinnom znení právnej úpravy stanovil zákonom ich hornú hranicu. Z tohto dôvodu musí byť poskytnutý všeobecným súdom ako osobitnej a nezávislej zložke štátnej moci široký autonómny priestor na realizáciu voľnej úvahy. Pokiaľ majú potom závery takejto úvahy striktnú oporu vo vykonanom dokazovaní a úvaha všeobecného súdu je vyjadrená v podobe dostatočne, logicky a zrozumiteľne odôvodneného rozhodnutia, iba takýmto postupom môže dôjsť k nastoleniu spravodlivej rovnováhy medzi štátom ako škodcom a na druhej strane fyzickou osobou poškodenou jeho konaním na základných právach. Na druhej strane však ani ústavný súd nespochybňuje potrebu zjednotenia rozhodovania o výške náhrady nemajetkovej ujmy v týchto prípadoch. Toto zjednotenie môže byť však realizované iba dôsledným aplikovaním (okrem iného aj) naznačených kritérií, smerujúc k porovnateľnosti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v prípadoch skutkovo obdobných.

53. Pokiaľ však žalovaný namietal správnosť právneho názoru súdu prvej inštancie ohľadne vzniku omeškania žalovaného s úhradou priznanej nemajetkovej ujmy v peniazoch, a teda priznanie nároku na príslušenstvo pohľadávky spočívajúce v úrokoch z omeškania, tieto námietky vyhodnotil odvolací súd ako nedôvodné. Žalovaný argumentoval tým, že súd prvej inštancie sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, ktorá priznáva rozhodnutiu o priznaní nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch konštitutívne účinky, a preto až uplynutím doby na plnenie určenej v takomto rozhodnutí sa dostáva osoba povinná na plnenie do omeškania. Poukázal pritom na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. marca 2012, sp. zn. 6Cdo/185/2011 a z 24. júna 1998, sp. zn. 1Co/15/1997 (R 45/2000).

54. Odvolací súd je toho názoru, že rozhodnutím súdu prvej inštancie v tejto časti (priznania nároku na úroky z omeškania z náhrady nemajetkovej ujmy) nedošlo k odklonu od žalovaným vyššie označených rozhodnutí najvyššieho súdu. Najvyšší súd SR v rozhodnutí z 30. júla 2019, sp. zn. 4Cdo/48/2017 ako dovolací súd ustálil, že právnou otázkou vo vzťahu k nároku na úroky z omeškania z náhrady nemajetkovej ujmy možno považovať za vyriešenú uzneseniami najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/48/2010, 2Cdo/155/2011, 7Cdo/253/2013, so závermi, že štát je povinný nahradiť škodu najneskôr do šiestich mesiacov odo dňa, kedy poškodený nárok riadne uplatnil podľa § 16 zákona č. 514/2003 Z.z. a márnym uplynutím tejto lehoty sa štát ako dlžník zo zodpovednostného právneho vzťahu dostáva do omeškania, a tak najskôr odo dňa nasledujúceho po uplynutí 6-mesačnej lehoty ho postihuje povinnosť zaplatiť poškodenému veriteľovi tiež úroky z omeškania. Zároveň v tejto súvislosti odvolací súd poukazuje aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/257/2019 z 26.2.2020, v ktorom ustálil, že „nárok žalobcu podľa § 17 ods. 2 až 4 zákona č. 514/2003 Z. z. voči žalovanej vzniká už samotnou existenciou väzobného trestného stíhania a rozsudku, ktorým bola osoba pozbavená osobnej slobody následne oslobodená spod obžaloby. Preto rozhodnutie, ktorým sa priznáva táto náhrada škody vo forme nemajetkovej ujmy v peniazoch v konkrétnej výške, už len deklaruje existenciu tejto zákonom priznanej právnej skutočnosti a nárokov z nej vyplývajúcich (trestného stíhania, oslobodzujúceho rozsudku a ich príčinnú súvislosť so vznikom nemajetkovej ujmy vznikutej obmedzením na osobnej slobode jednotlivca). Podľa § 563 Občianskeho zákonníka, ak čas splnenia nie je dohodnutý, ustanovený právnym predpisom alebo určený v rozhodnutí, je dlžník povinný splniť dlh prvého dňa po tom, čo ho o plnenie veriteľ požiadal. Z uvedeného je preto možné ďalej vyvodiť, že k vzniku omeškania s plnením nemajetkovej ujmy nedochádza márnym uplynutím lehoty ustanovenej v rozhodnutí súdu, ale už márnym uplynutím šesťmesačnej lehoty na plnenie podľa § 16 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. Uvedený názor dovolacieho súdu je podporený aj novelou č. 412/2012 Z. z., ktorou bolo s účinnosťou od 1. januára 2013 ustanovenie § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. zmenené tak, že podľa poslednej vety tohto ustanovenia, ak súd rozhodnutím o náhrade škody prizná poškodenému aj úrok z omeškania, lehota omeškania začína príslušnému orgánu plynúť najskôr dňom oznámenia, že neuspokojí nárok na

náhradu škody alebo uplynutím šesťmesačnej lehoty na predbežné prerokovania nároku, ak súd neurčí začiatok jej plynutia neskôr“.

55. V kontexte všetkého vyššie uvedeného odvolací súd konštatuje, že v danom prípade došlo nesprávnym procesným postupom súdu prvej inštancie (neodôvodnením časti rozhodnutia v súlade so zákonnými požiadavkami) k znemožneniu stranám realizovať ich procesné právo na vysvetlenie dôvodov rozhodnutia v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, pričom s poukazom na mieru zlyhania súdu prvej inštancie, keď rozhodnutie v relevantných záveroch vo vzťahu k priznanej náhrade nemajetkovej ujmy riadne a dostatočne neodôvodnil a ani nepodložil dôkazmi, nie je dobre možné tento nedostatok napraviť až v konaní pred odvolacím súdom. Zároveň súd prvej inštancie v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia nevykonal žalobcom navrhnuté dokazovanie, ktoré však bolo potrebné pre posúdenie uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy.

56. S poukazom na vyššie uvedenú argumentáciu potom odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v rozsahu náhrady nemajetkovej ujmy, s použitím ust. § 389 ods. 1 písm. b/ a c/ CSP vrátane závislého výroku o náhrade trov konania (§ 379 písm. a/ CSP) zrušil a v zrušenom rozsahu vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

57. Povinnosťou súdu prvej inštancie, súc pritom viazaný vysloveným právnym názorom odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 CSP), bude v konaní pokračovať a o žalobe žalobcu, v časti ktorá zostala predmetom konania (t.j. náhrada nemajetkovej ujmy s príslušenstvom), opätovne rozhodnúť, pričom v ďalšom konaní súd prvej inštancie dostatočne zistí skutkový stav veci potrebný pre rozhodnutie vo veci a za týmto účelom vykoná navrhnuté dôkazy, v nadväznosti na to opätovne posúdi uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, vrátane jej primeranosti, pričom zohľadní ustálenú súdnu prax (viď ods. 52). Súd prvej inštancie pri písomnom vyhotovení rozhodnutia bude dbať na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo určité a presvedčivé, s uvedením obsahových náležitostí podľa § 220 ods. 2 CSP, vrátane uvedenia použitých prostriedkov procesného útoku a procesnej obrany, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal a ako ich vyhodnotil, prípadne prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vysporiada aj so špecifickými námietkami strán konania.

58. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie opätovne o náhrade trov prvoinstančného, aj tohto odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

59. Senát odvolacieho súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP). Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP). Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).